

გალტ & თავართი

ვმძნით შესაძლებლობებს

სოფლის მეურნეობა საქართველოში

ოქტომბერი, 2023

კვლევების დეპარტამენტის ხელმძღვანელი

ევა ბოჭორიშვილი | evabochorishvili@gt.ge

სექტორის უფროსი

მარიამ ჩახვაშვილი | mchakhvashvili@gt.ge

ანალიტიკოსი

დაჩი მუჯირიშვილი | dmujirishvili@gt.ge

B2B აგრო ფორუმი

სარჩევი

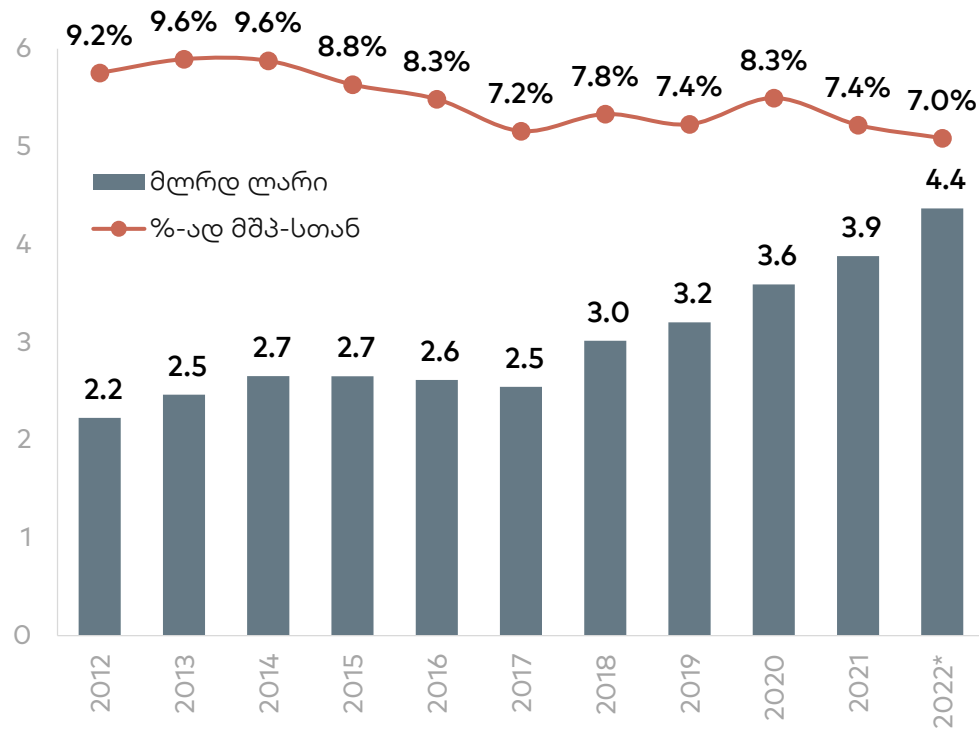
სოფლის მეურნეობა საქართველოს ეკონომიკაში

- წარმოება, იმპორტი და ექსპორტი
- სოფლის მეურნეობის ბიზნესი საქართველოში
- გამოწვევები და შესაძლებლობები

საქართველოში სოფლის მეურნეობის წილი ეკონომიკაში შესადარისი ქვეყნების მსგავსად

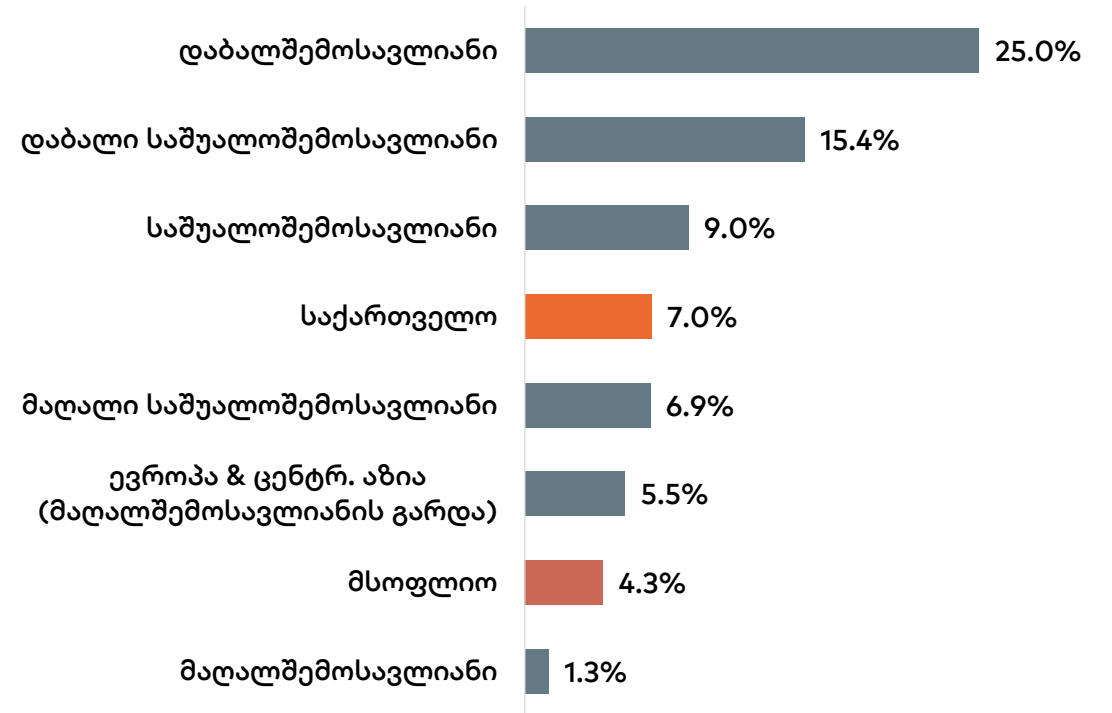
სოფლის მეურნეობის წილი მშპ-ში

წყარო: საქსტატი *წინასწარი მონაცემები

შენიშვნა: სოფლის მეურნეობის დამატებითი ღირებულება მოცემულია ნომინალურ ღირებულებაში

სოფლის მეურნეობის წილი მშპ-ში, 2022

წყარო: მსოფლიო ბანკი, საქსტატი, უახლესი მონაცემები

სარჩევი

- სოფლის მეურნეობა საქართველოს ეკონომიკაში

წარმოება, იმპორტი და ექსპორტი

- სოფლის მეურნეობის ბიზნესი საქართველოში
- გამოწვევები და შესაძლებლობები

საქართველო სოფლის მეურნეობის პროდუქტების იმპორტზეა დამოკიდებული, გარდა ხილისა

წარმოება, იმპორტი, ექსპორტი და თვითურუნველყოფის მაჩვენებლები საქართველოში, 2022

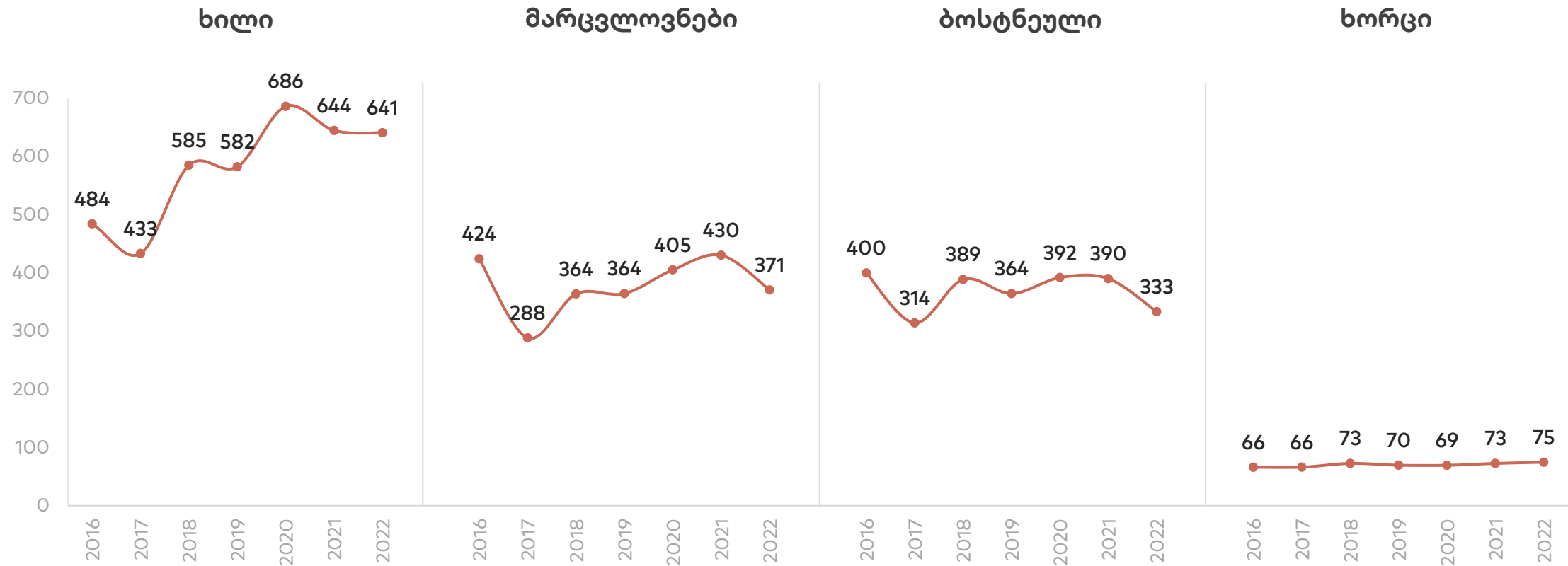
	ხილი	მარცვლოვნები	ბოსტნეული	ხორცი
წარმოება, მლნ კგ	640.6	370.5	333.1	74.6
იმპორტი	117.9 მლნ კგ \$91.8 მლნ	658.0 მლნ კგ \$96.9 მლნ	150.0 მლნ კგ \$47.5 მლნ	101.1 მლნ კგ \$162.1 მლნ
ექსპორტი	143.0 მლნ კგ \$204.0 მლნ	9.7 მლნ კგ \$2.5 მლნ	34.1 მლნ კგ \$14.5 მლნ	26.2 მლნ კგ \$45.8 მლნ
თვითურუნველყოფის მაჩვენებელი	104.0%	36.4%	74.5%	49.9%

წყარო: საქსტატი, გალტ & თავართი

შენიშვნა: ხილი მოიცავს ყველანაირი ხილის წარმოებას, მათ შორის ყურძნის, თხილის, კაკლოვნების, ბალჩეულის. თვითურუნველყოფის მაჩვენებელი = წარმოება / (წარმოება + იმპორტი - ექსპორტი); 100%-ზე მაღალი თვითურუნველყოფის მაჩვენებელი ნიშნავს, რომ ქვეყანა არის ამ პროდუქტის წმინდა ექსპორტიორი

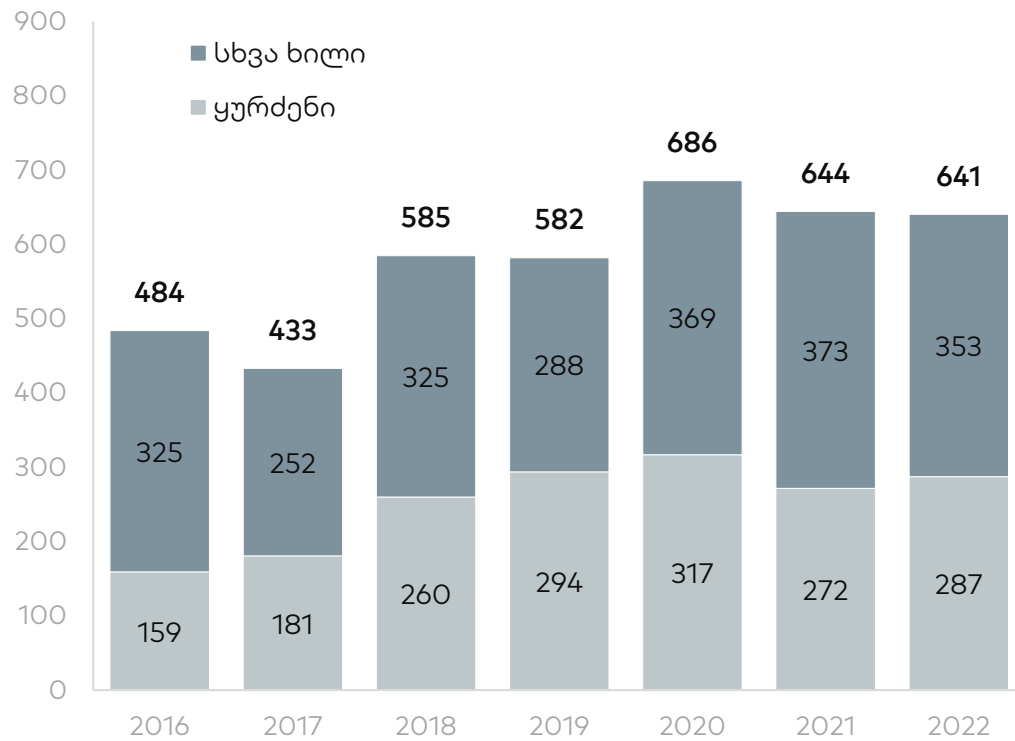
სოფლის მეურნეობის პროდუქტებიდან მხოლოდ ხილის და ხორცის წარმოება მზარდი

წარმოება, მლნ კგ

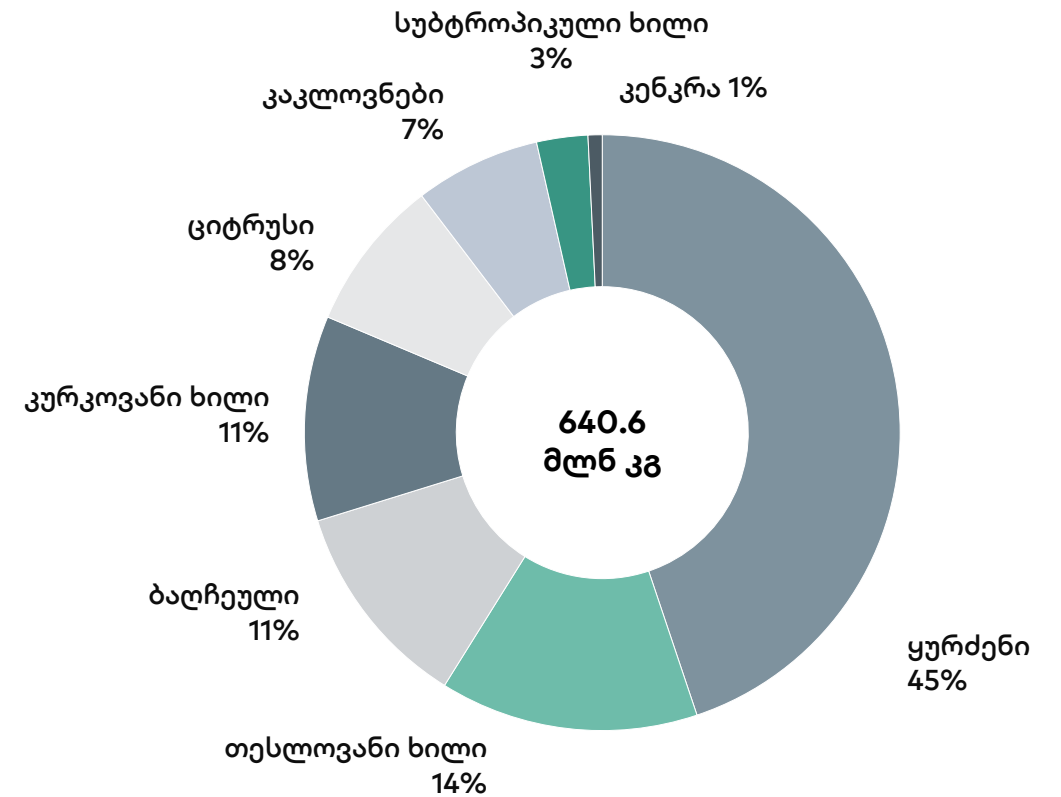

ხილის წარმოებაში წამყვანი ყურძენი, ატაში, ვაშლი

ხილის წარმოება, მლნ კგ

ხილის წარმოება კატეგორიების მიხედვით, 2022

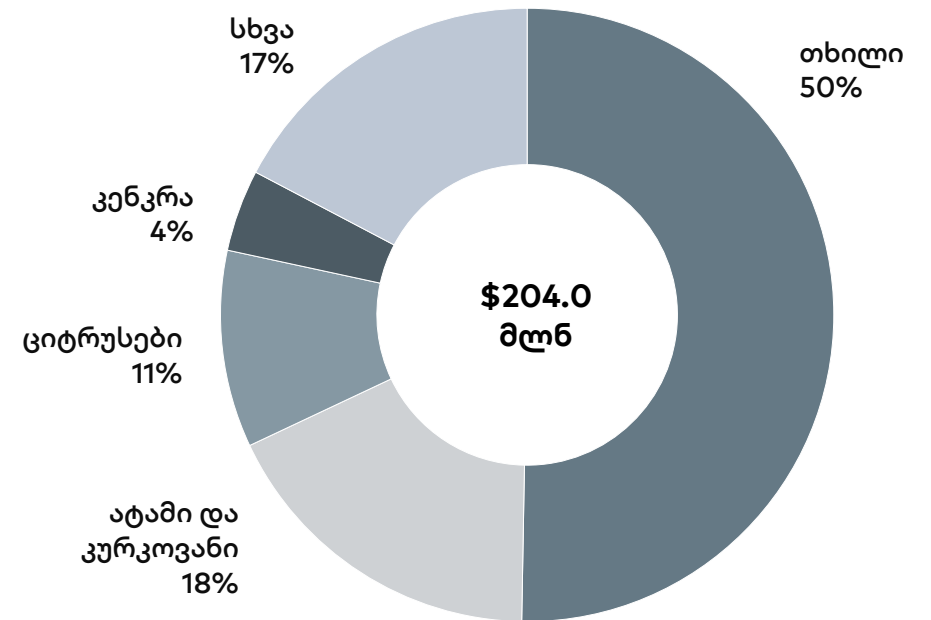
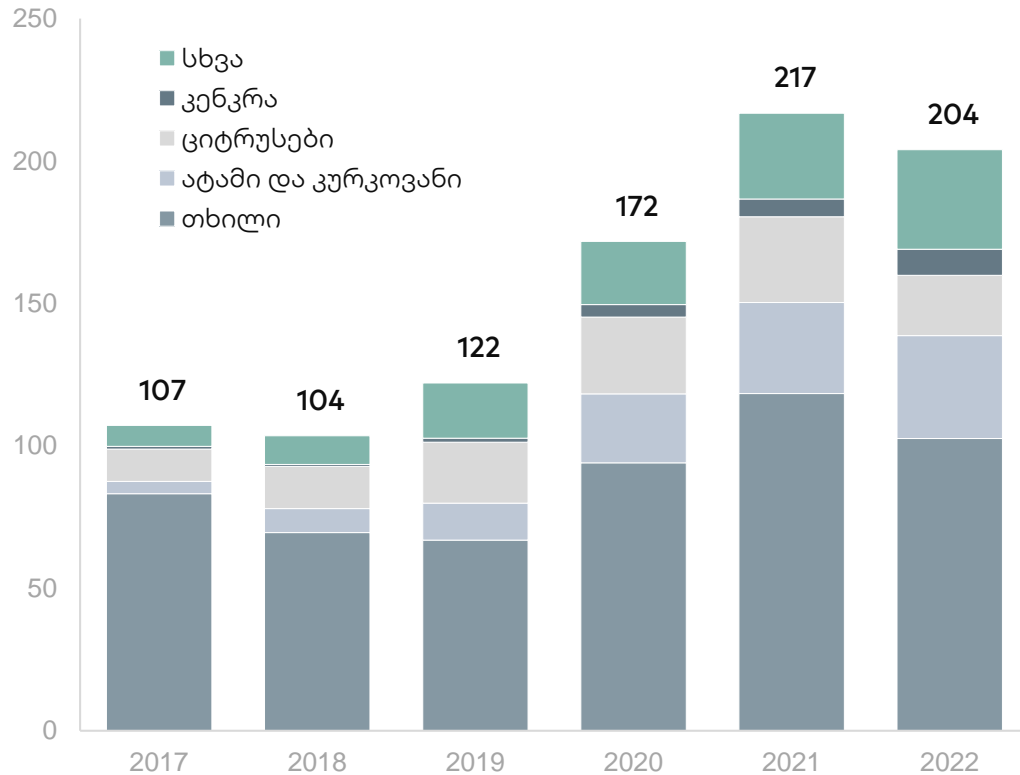

მთავარი საექსპორტო ხილია თხილი, ატამი, ვაშლი, მანდარინი

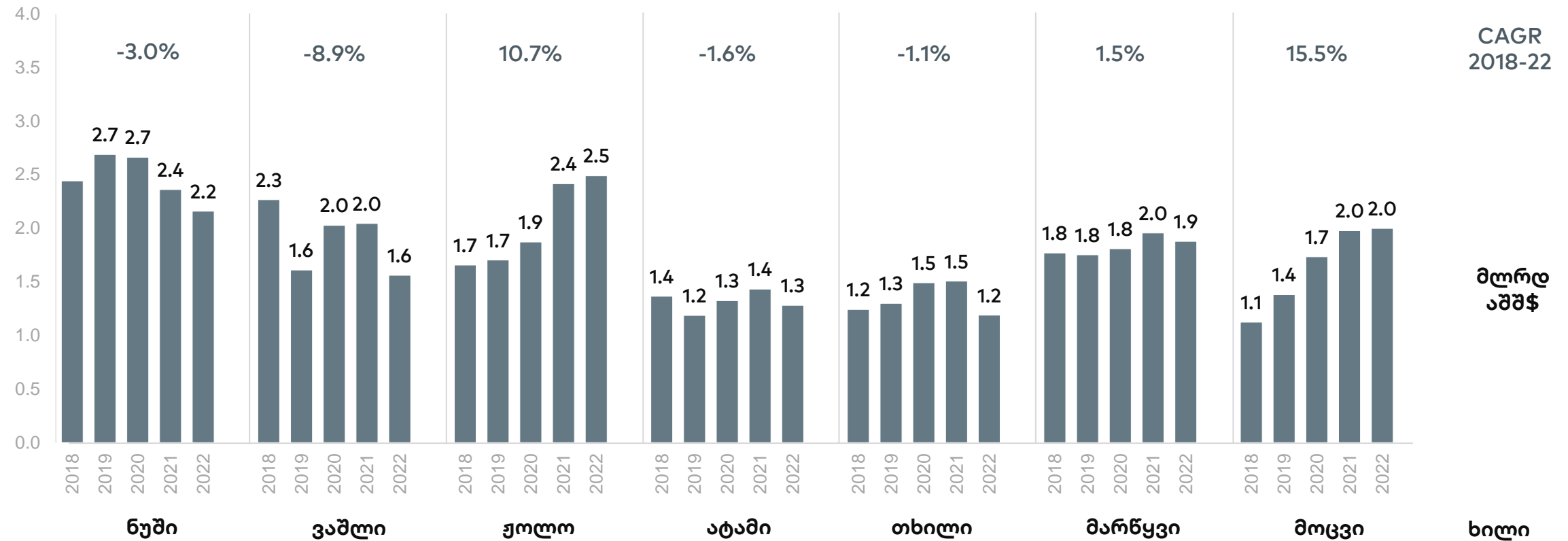
ხილის ექსპორტი, მლნ აშშ\$

ხილის ექსპორტი კატეგორიების მიხედვით, 2022

ევროკავშირის ქვეყნებში განსაკუთრებით მაღალია მოთხოვნა კაკლოვნებსა და კენკრაზე

შერჩეული პროდუქტების იმპორტი ევროკავშირში 2018-22 წლებში, მლრდ აშშ\$

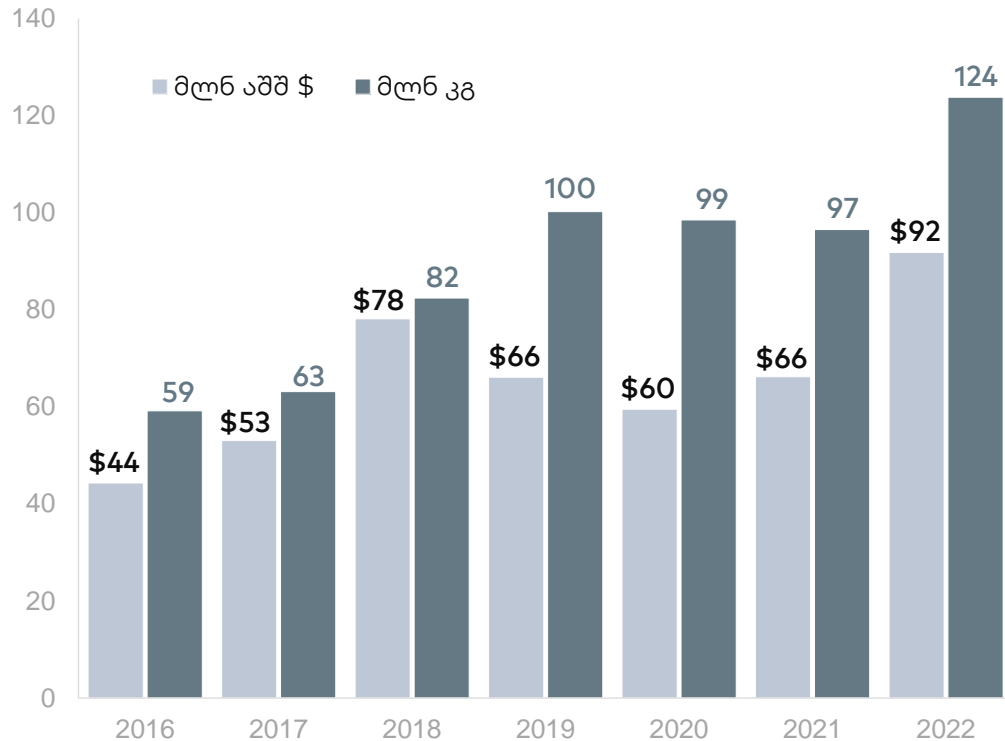

წყარო: ITC, გალტ & თაგარტი

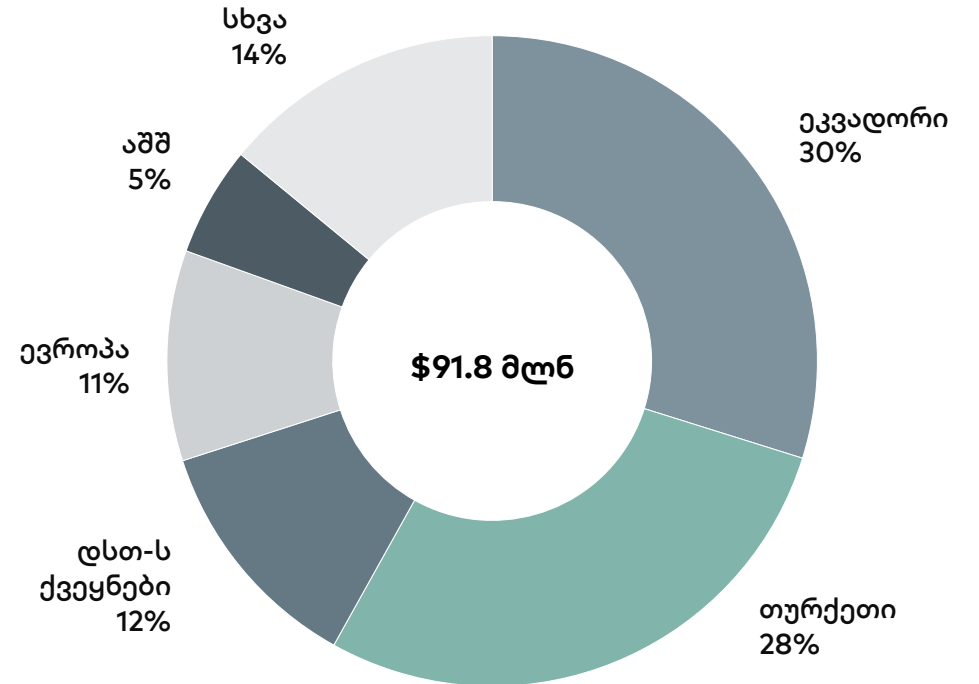
შენიშვნა: პროდუქტები შერჩეულია საქართველოში კულტურის წარმოების მაღალი ზრდის პოტენციალით და ევროკავშირში იმპორტირებული ბაზრის ზომის მიხედვით კაკლოვნების იმპორტის მარკეტინგული მოცულობის როგორც ნაჭუჭადაც, ასევე ნაჭუჭიან პროდუქტს; კენკრის იმპორტი შედის როგორც ახალი, ასევე გაყინული პროდუქტი.

ტროპიკულ ხილი იმპორტის ზრდის მთავარი მიზეზია

ხილის იმპორტის დინამიკა

ხილის იმპორტი ქვეყნების მიხედვით, 2022

წყარო: საქსტატი

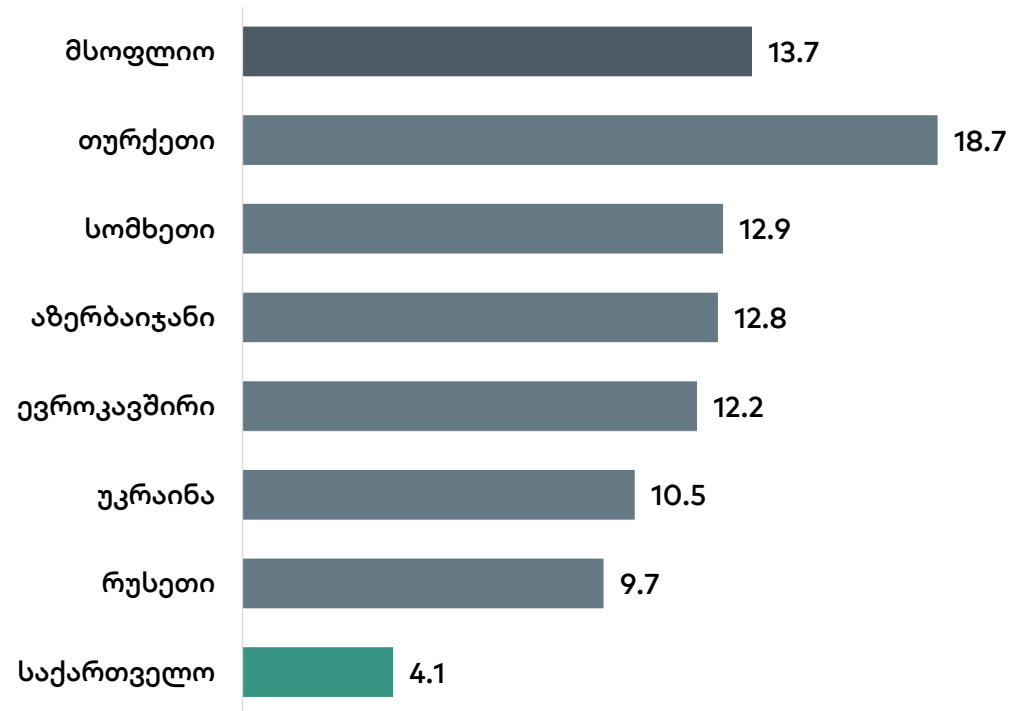
შენიშვნა: მოიცავს ყველა ტიპის ხილს, ახალს ან ჩირის სახით.

წყარო: საქსტატი

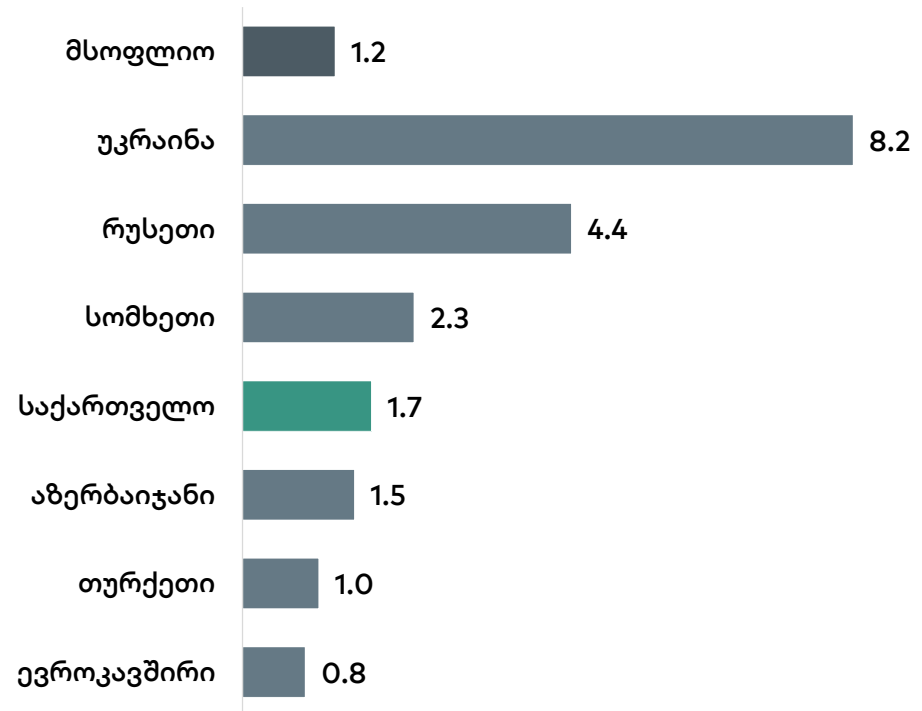
შენიშვნა: ეკვადორიდან შემოდის ბანანი; აშშ-დან ფისტა და ნუში, ;ევროპის ქვეყნებიდან ძირითადად ავოკადო,

საქართველოში ხილის საშუალო მოსავლიანობა დაბალია შინამეურნეობების მაღალი წილის გამო

ხილის საშუალო მოსავლიანობა, ტონა/ჰა, 2021

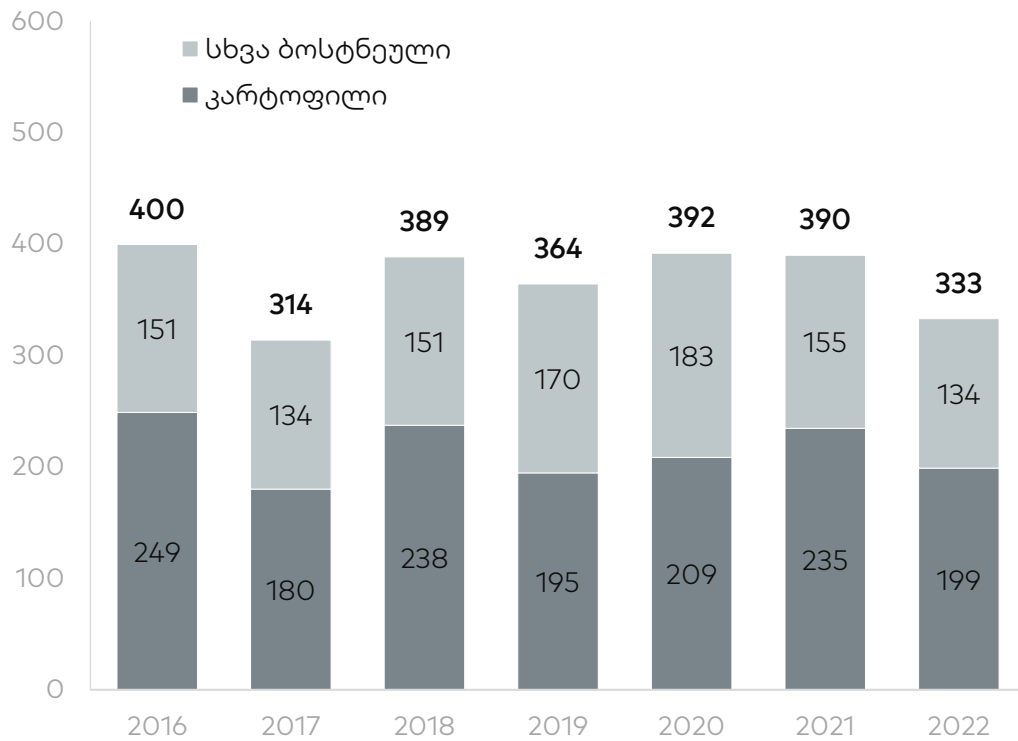

კაკლოვნების საშუალო მოსავლიანობა, ტონა/ჰა, 2021

ბოსტნეულის წარმოებაში წამყვანი პროდუქტთა კარტოფილი

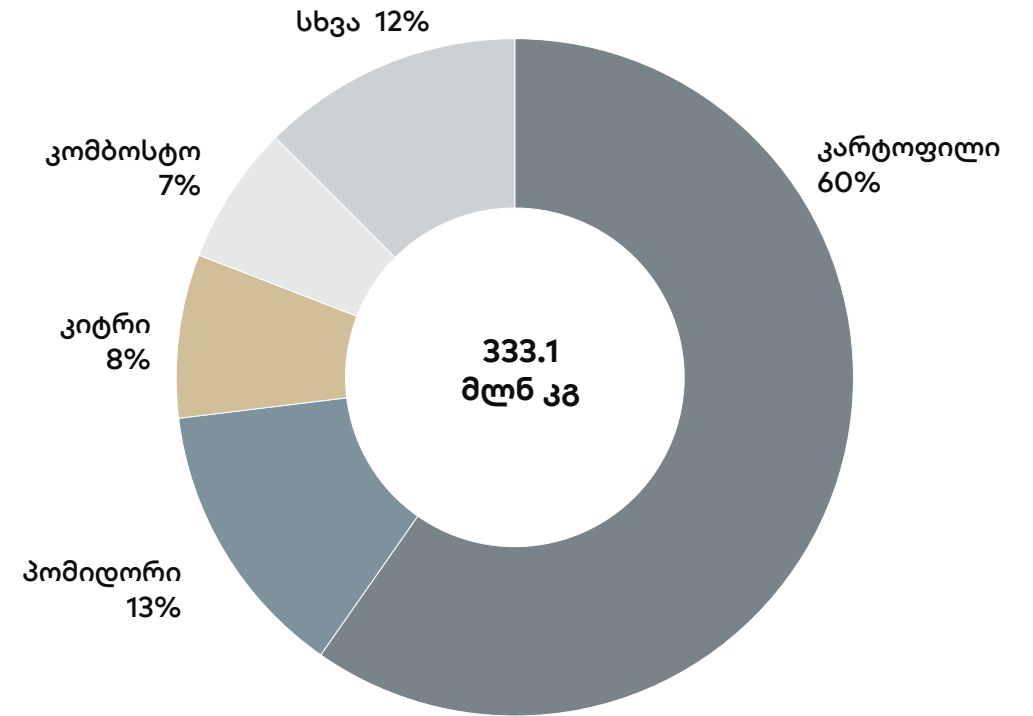
ბოსტნეულის წარმოება, მლნ კვ

წყარო: : საქსტატი

შენიშვნა: 2022 წლის წარმოება ძირითადად შემცირებულია კარტოფილის და პომიდორის ხარჯზე. კარტოფილის თვითუზრუნველყოფის მაჩვენებელი 2022 წელს 101%-ს შეადგენდა, ხოლო დანარჩენი ბოსტნეულის 52%-ს, მთლიანობაში 72%-ს.

ბოსტნეულის წარმოება პროდუქტების მიხედვით, 2022

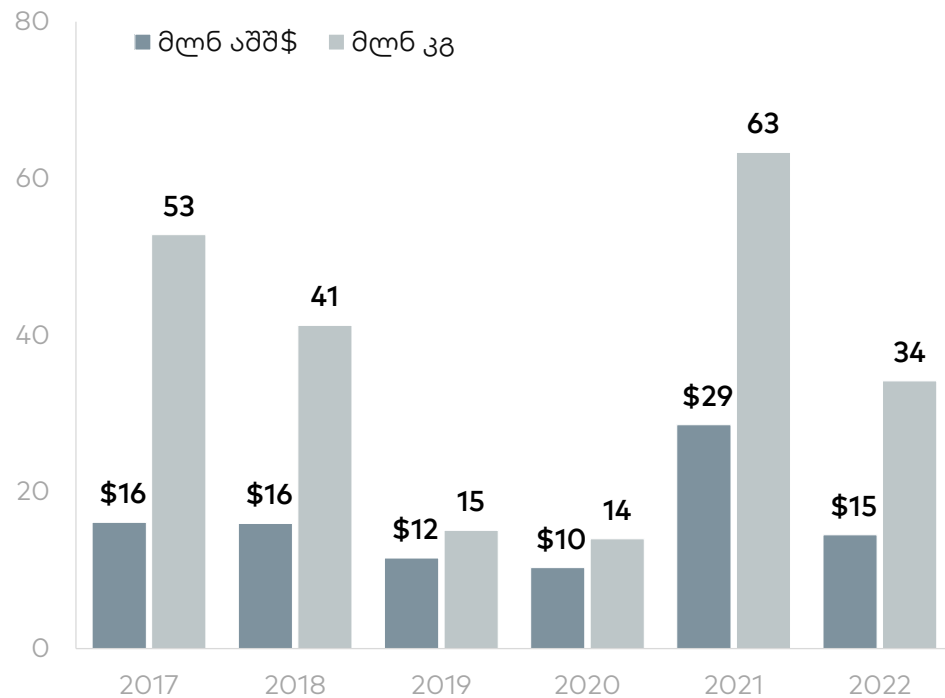

წყარო: საქსტატი

შენიშვნა: კომბოსტო მოიცავს კომბოსტოს, ყვავილოვან კომბოსტოს და ბროკოლის

მთავარი საექსპორტო ბოსტნეულია კარტოფილი და პომიდორი, რაც დღეს-ს ქვეყნებში გადის

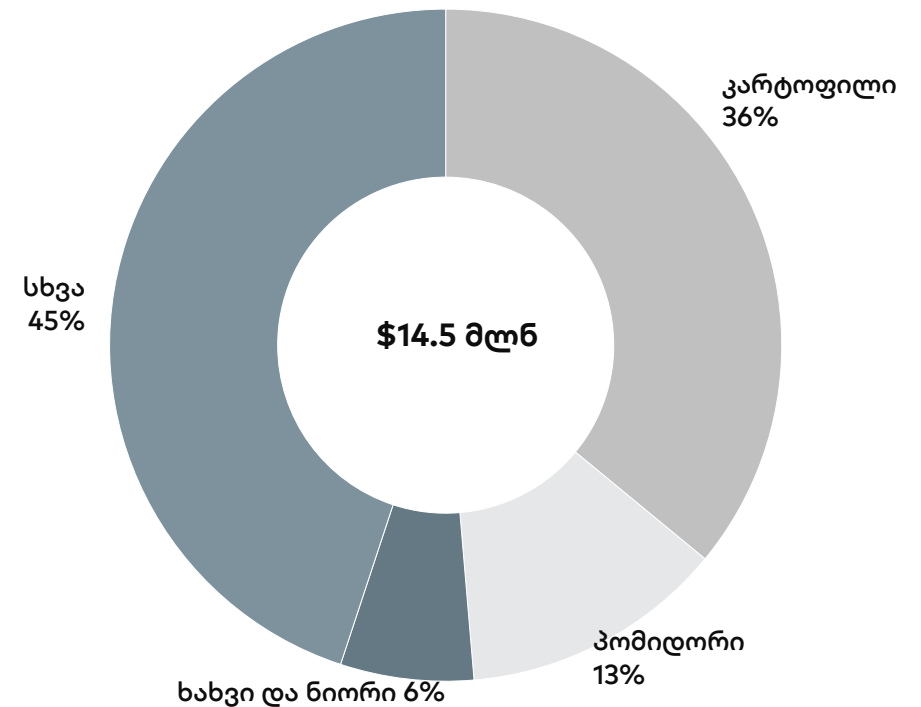
ბოსტნეულის ექსპორტის დინამიკა

წყარო: საქსტატი

შენიშვნა: 2022-ის ექსპორტის ღირებულების ვარდნა გამოწვეულია კარტოფილის და პომიდორის წარმოების და შემდგომ ექსპორტის კლებით

ბოსტნეულის ექსპორტი პროდუქტების მიხედვით, 2022

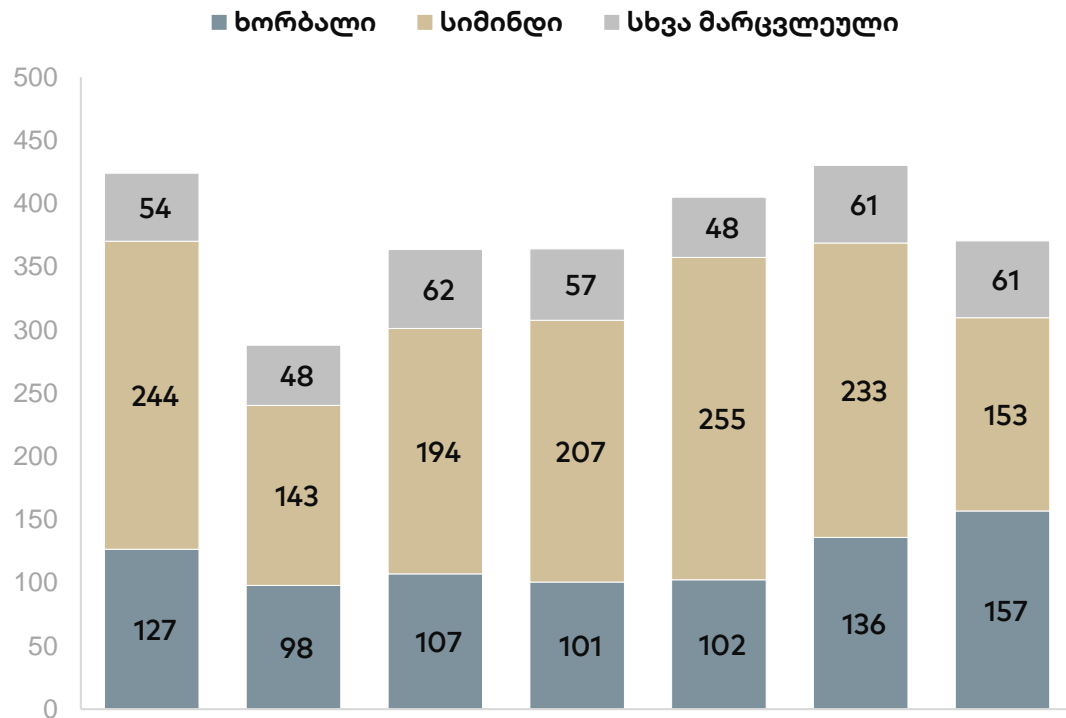

წყარო: საქსტატი

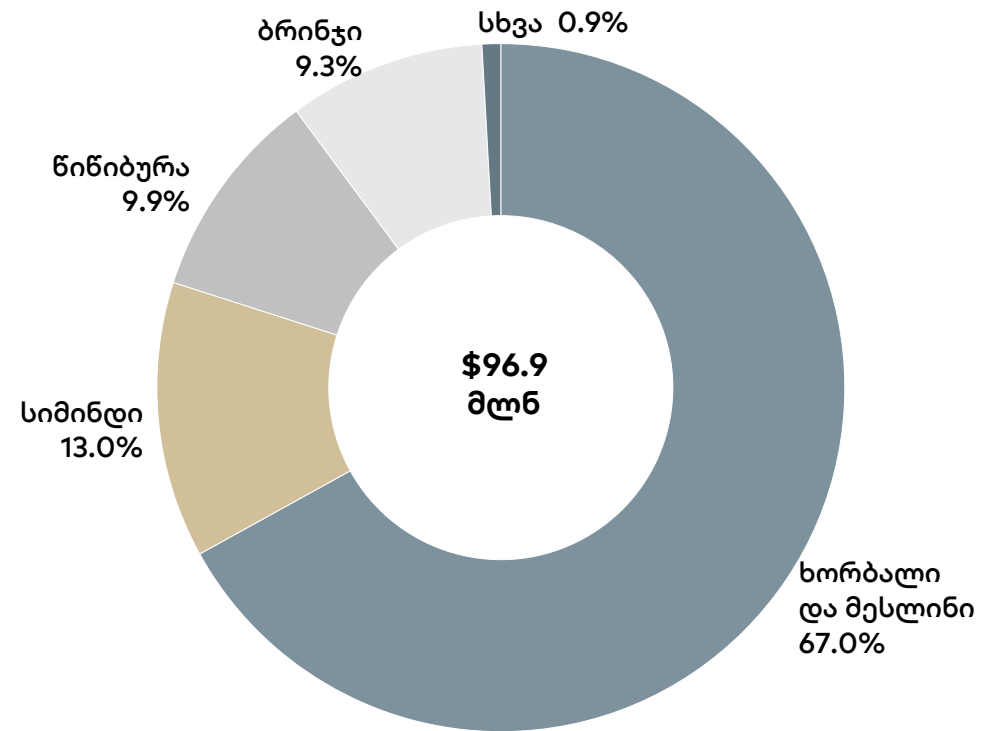
შენიშვნა: ექსპორტი ძირითადად მებობელ ქვეყნებში გადის: რუსეთში 46%, სომხეთში 24%, აზერბაიჯანში 13%, უკრაინაში 8% და დანარჩენი 10% აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნებში

საქართველო მარცვლეულის იმპორტიორია, რაც ძირითადად რუსეთიდან შემოდის

მარცვლეულის წარმოება, მლნ კვ

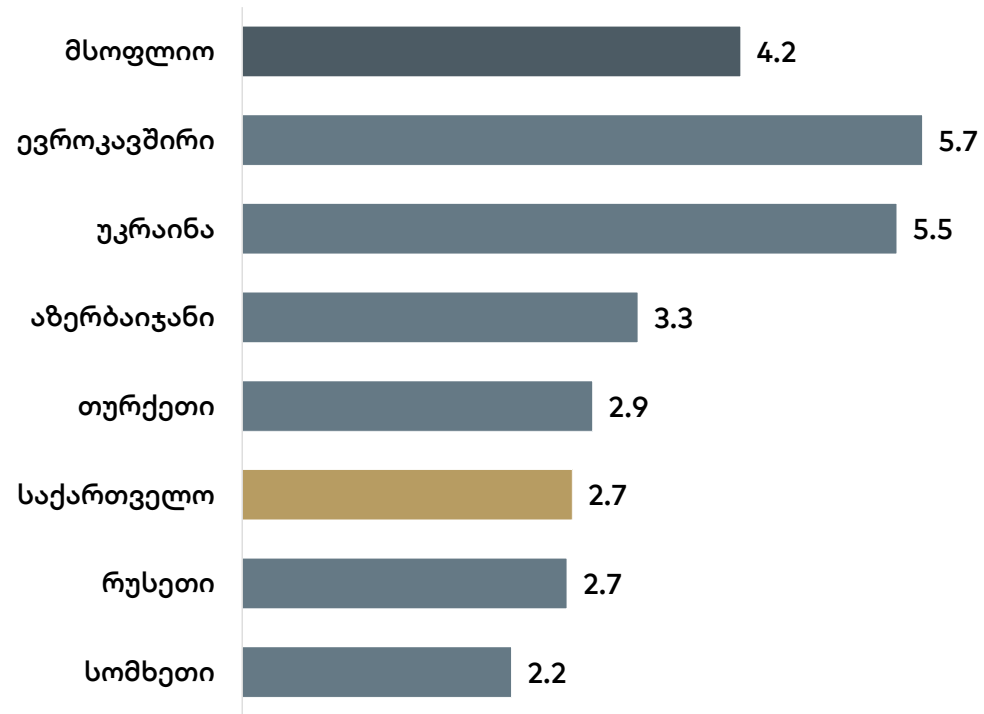

მარცვლეულის იმპორტი პროდუქტების მიხედვით, 2022

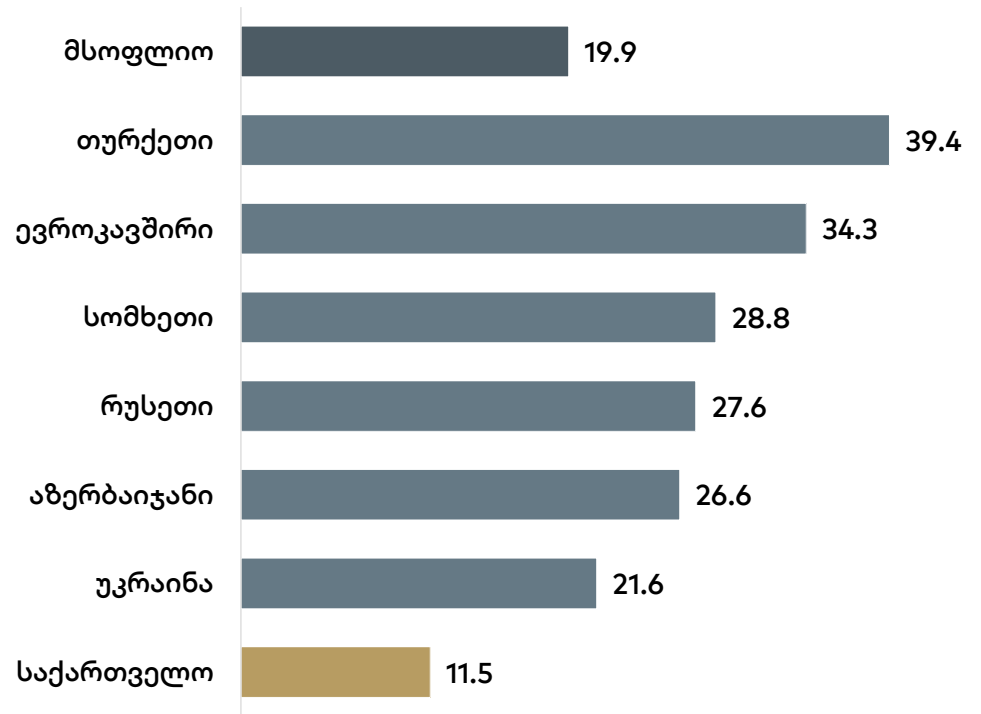

საქართველოში საშუალო მოსავლიანობა ერთწლოვანი კულტურების შემთხვევაშიც დაბალია

მარცვლელის საშუალო მოსავლიანობა, ტონა/ჰა, 2021

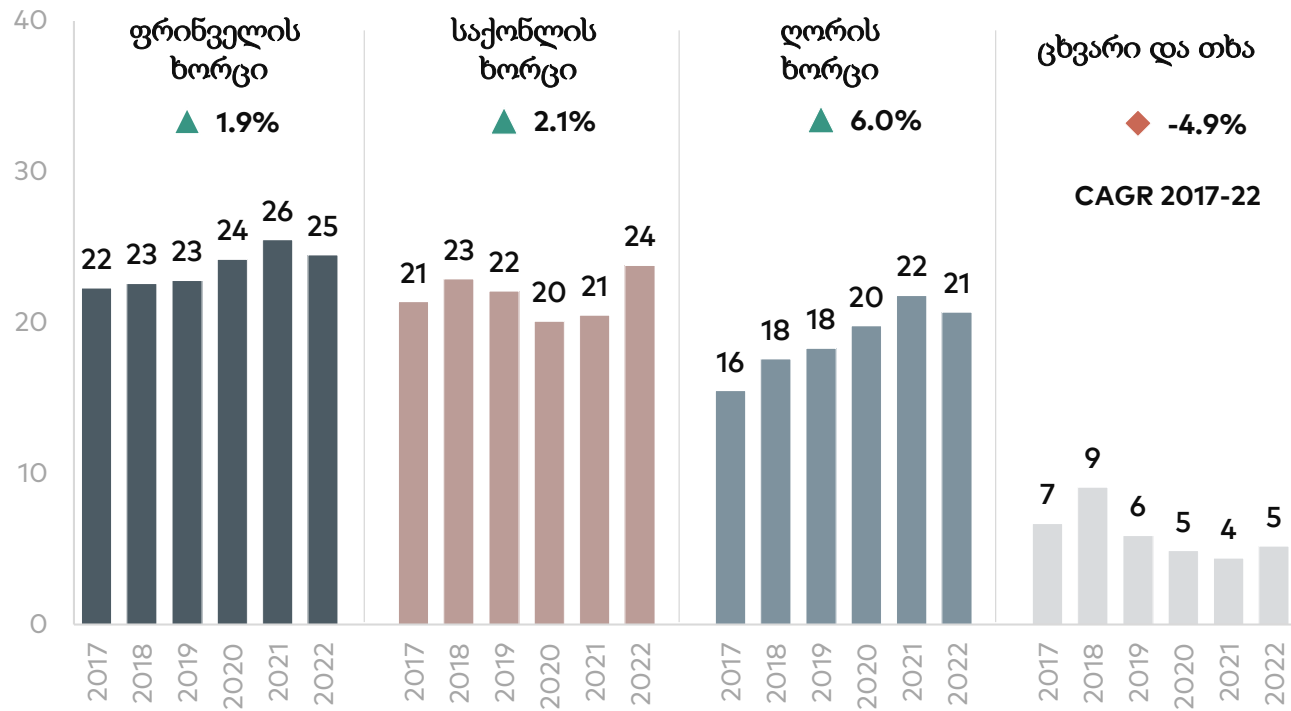
ბოსტნეულის საშუალო მოსავლიანობა, ტონა/ჰა, 2021

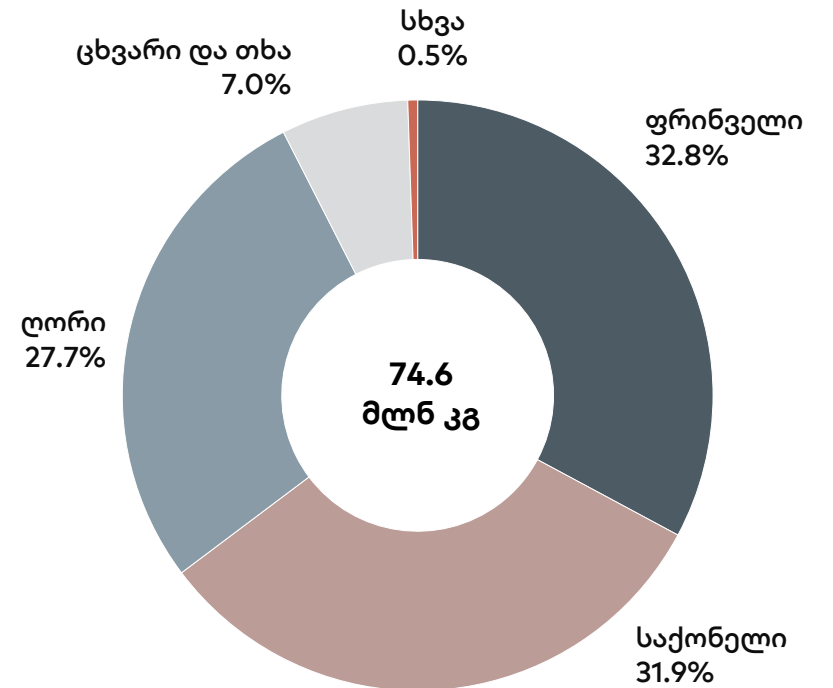

ხორციის წარმოება საქართველოში მზარდია, თუმცა სექტორი კვლავ იმპორტ დამოკიდებულია

ხორციის წარმოება საქართველოში, მლნ კგ

ხორციის წარმოება საქართველოში სახეობების მიხედვით, 2022

სარჩევი

- სოფლის მეურნეობა საქართველოს ეკონომიკაში
- წარმოება, იმპორტი და ექსპორტი

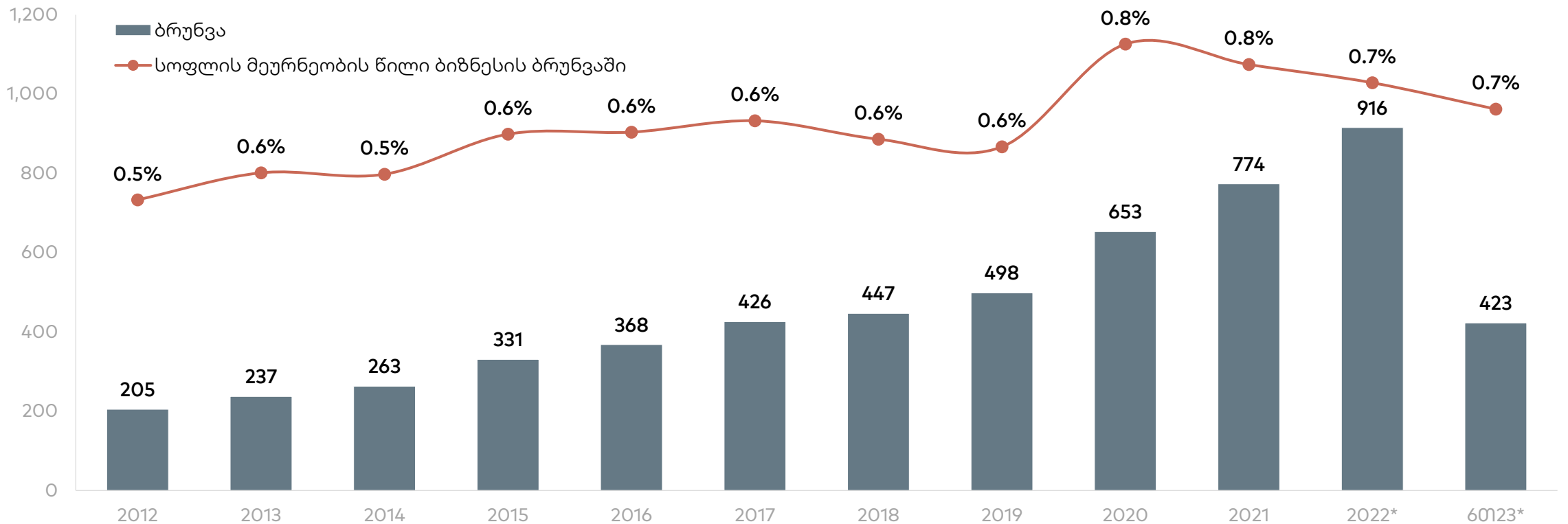
სოფლის მეურნეობის ბიზნესი საქართველოში

- გამოწვევები და შესაძლებლობები

სოფლის მეურნეობის ფორმალური ბიზნესის წილი მთლიანი ბიზნეს სექტორის ბრუნვაში მხოლოდ 0.7%-ია

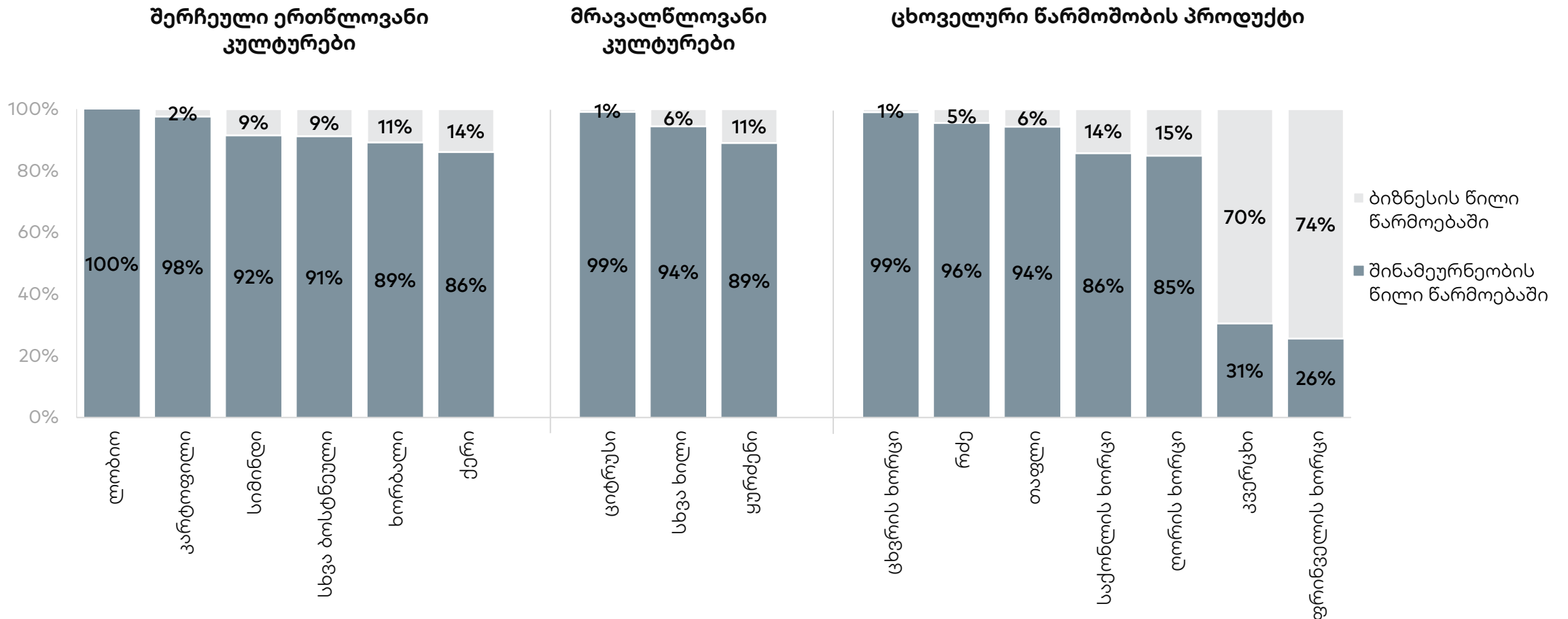
სოფლის მეურნეობის ბიზნესის ბრუნვა, მლნ ლარი

სოფლის მეურნეობის ბიზნესის შემოსავლები ბოლო ათწლეულში 4.5-ჯერ გაიზარდა. იმავე პერიოდში მთლიანი ბიზნეს სექტორი 3.1-ჯერ გაიზარდა

შინამეურნეობების წილი სოფლის მეურნეობაში მაღალია, რაც ბიზნესის გამსხვილების კოტაქსიალზე მიუთითებს

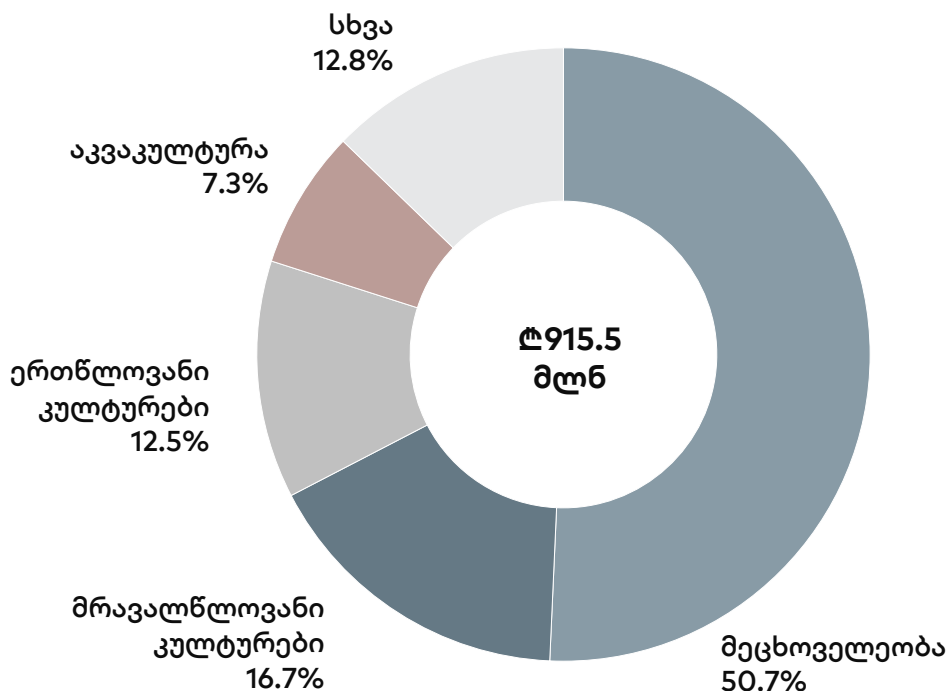
შინამეურნეობების და ბიზნესის წილის გადანაწილება წარმოებაში, %

მეცხოველეობა სოფლის მეურნეობის უმსხვილესი სექტორია

სოფლის მეურნეობის ბიზნესის ბრუნვა ქვე-სექტორებად, 2022

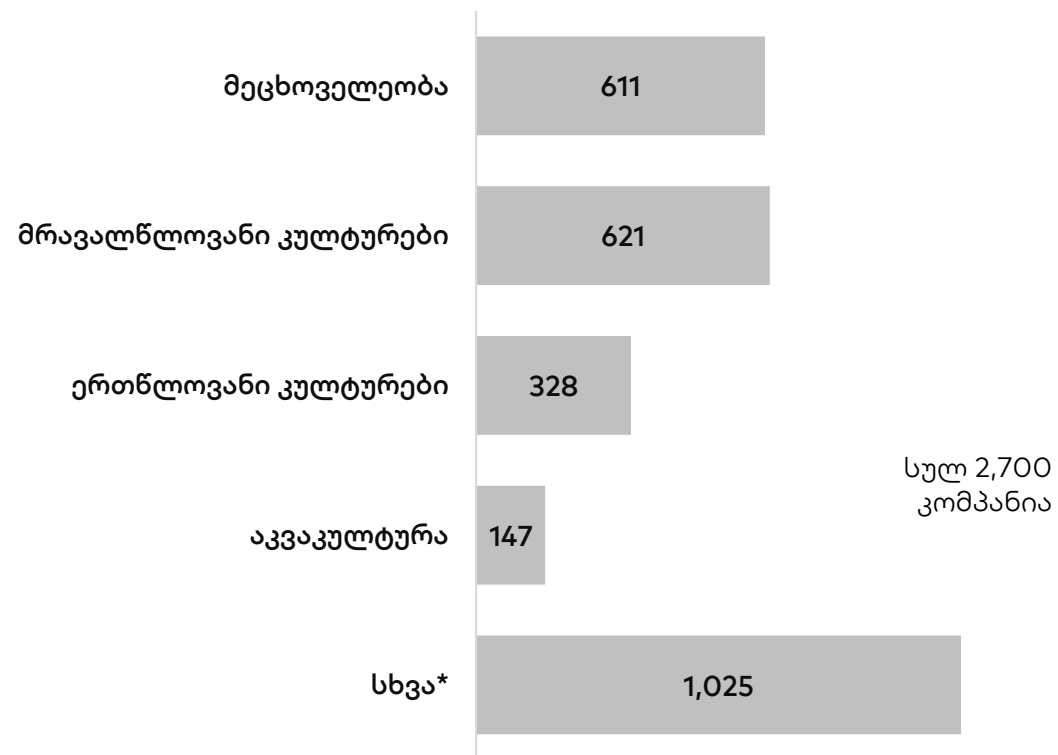

წყარო: საქსტატი, გალტ & თაგარტი

*წინასწარი მონაცემები

შენიშვნა: კატეგორია სხვა მოიცავს სანერგე მეურნეობებს, სოფლის მეურნეობის დამხმარე მომსახურებებს და ა.შ.

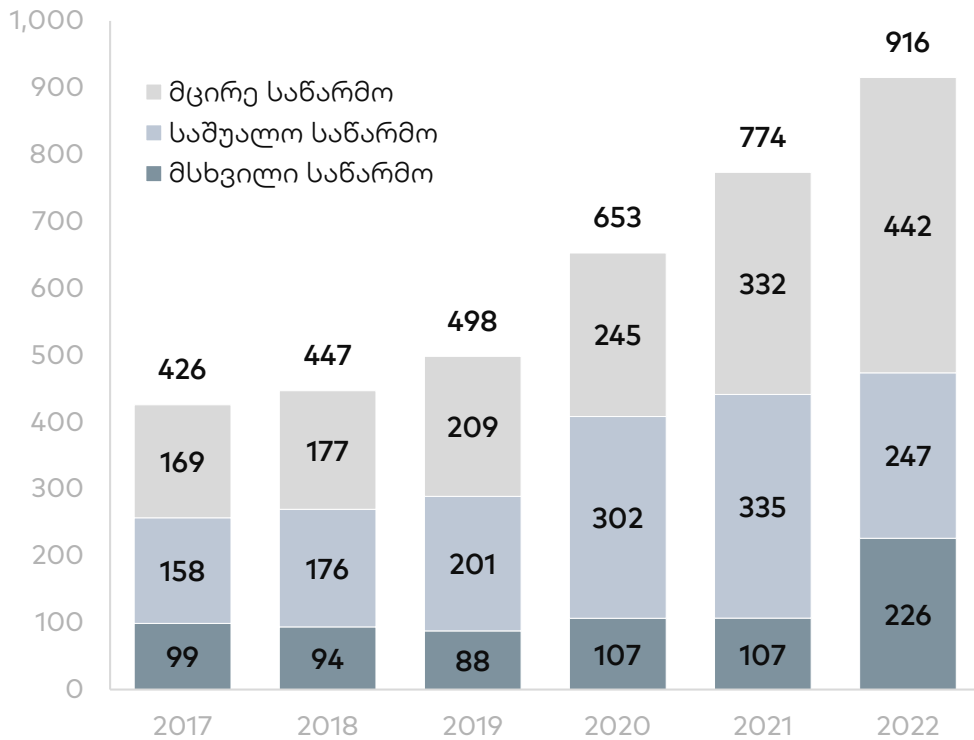
კომპანიების რაოდენობა, 2023

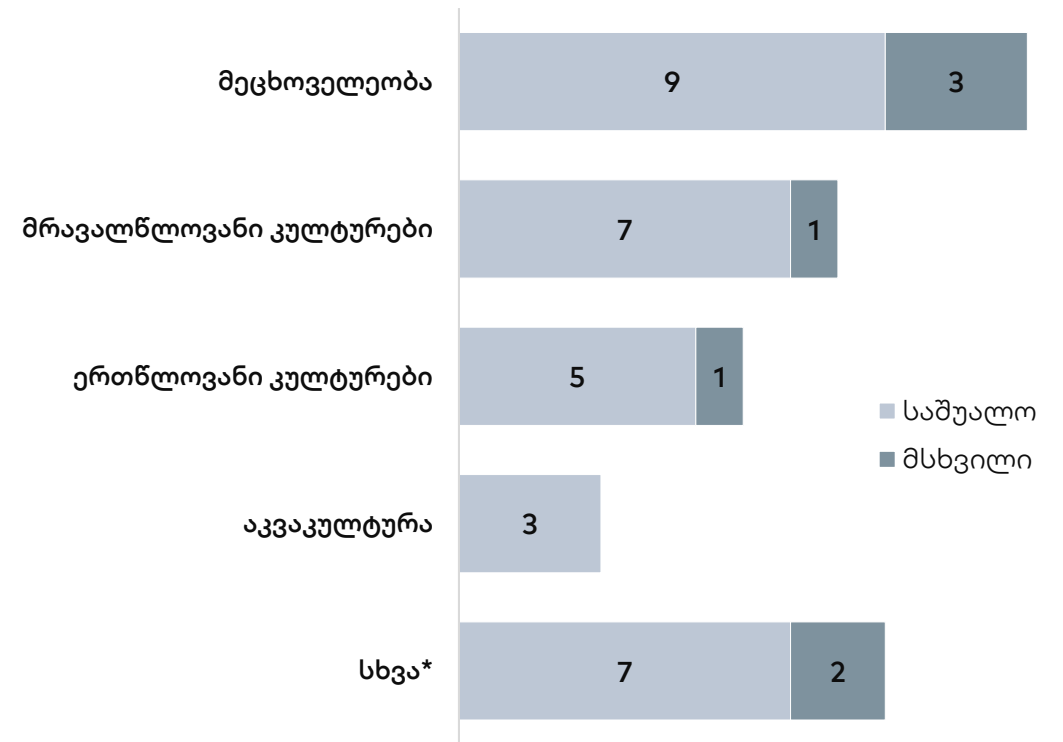
წყარო: საქსტატი, 2023 წლის სექტემბრის მდგომარეობით

მცირე საწარმოები საქობრის ძირითადი მოთაგაშეები არიან

ბიზნესის შემოსავალი კომპანიების ზომის მიხედვით, მლნ ლარი

საშუალო და მსხვილი ბიზნესის რაოდენობა, 2023

წყარო: საქსტატი, გალტ & თაგარტი

წყარო: საქსტატი, 2023 წლის სექტემბრის მდგომარეობით

შენიშვნა: მსხვილია საწარმო თუ მისი ბრუნვა აღემატება 60 მლნ ლარს ან დასაქმებულთა რაოდენობა აღემატება 250 ადამიანს, მცირეა თუ დასაქმებულთა რაოდენობა 50 ადამიანზე და ბრუნვა 12 მლნ ლარზე ნაკლებია, დანარჩენი კომპანიები

საშუალო ზომისაა

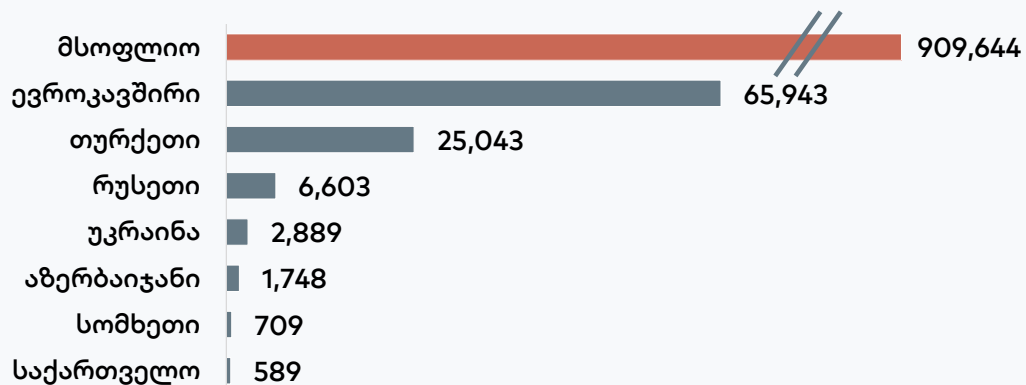

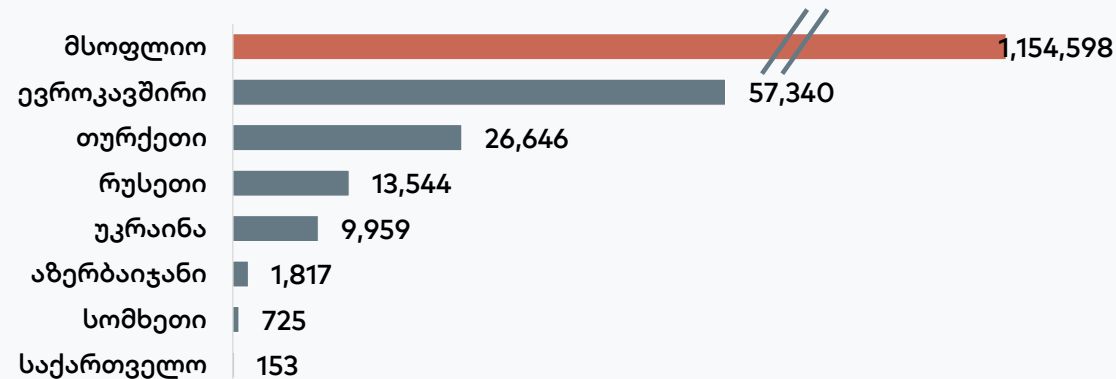

ღანართი: საქართველოს და შესადარისი ქვეყნების წარმოება

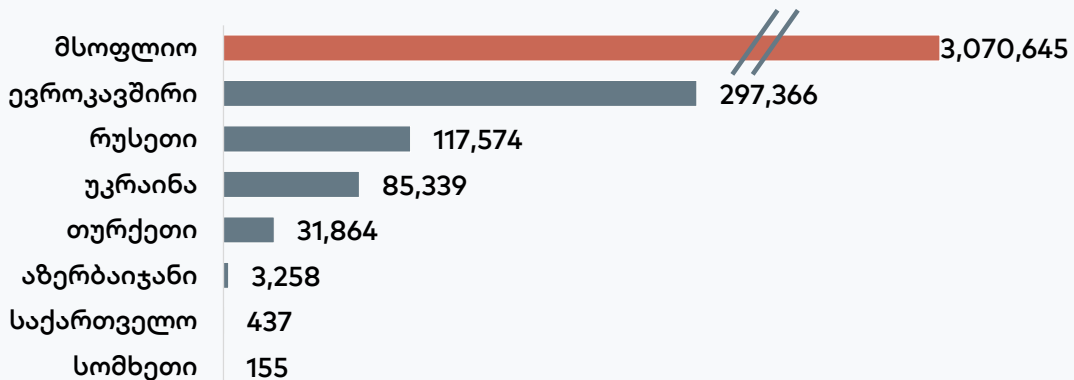
ხილის წარმოება, მლნ კგ

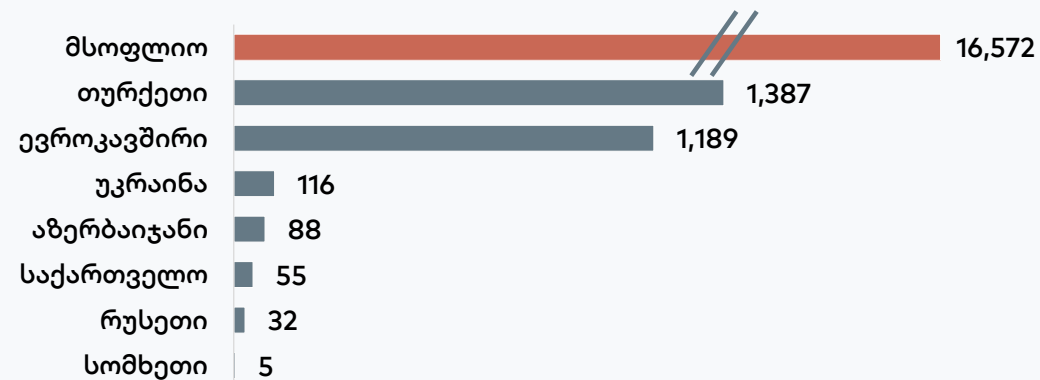
ბოსტნეულის წარმოება, მლნ კგ

მარცვლეულის წარმოება, მლნ კგ

კაკლოვნების წარმოება, მლნ კგ

გნიზველოვანი შეტყობინება

ეს დოკუმენტი არის სს "გალტ ენდ თავარტის" ("გალტ & თავარტი"), რომელიც არის სს საქართველოს ბანკის ჯგუფის ("ჯგუფი") წევრი, საკუთრება და მომზადებულია გალტ & თავარტი-ის მიერ, მხოლოდ საინფორმაციო მიზნებისთვის და მასში ნახსენები კომპანიებისგან დამოუკიდებლად. ეს დოკუმენტი არ წარმოადგენს რაიმეს ნაწილს და არ უნდა იქნას განხილული, როგორც შეთავაზება ან კლიენტების მოზიდვა ან მოწვევა რაიმე აქტივების ყიდვისთვის ან გაყიდვისთვის, ან გამოწვევისთვის და ამ დოკუმენტის არცერთი ნაწილი არ ქმნის საფუძველს კონტრაქტისთვის ან ვალდებულებისთვის და არ შეიძლება განხილული იყოს, როგორც რეკომენდაცია რაიმე მსგავსი ქმედებისთვის.

გალტ ენდ თავარტი უფლებამოსილია აწარმოოს პროფესიონალური აქტივობა საქართველოს ბაზარზე. ამ დოკუმენტის ცირკულირება გარკვეული იურისდიქციების ფარგლებში შეიძლება აკრძალული იყოს კანონით. პირებს, რომელთა მფლობელობაშიც ეს დოკუმენტი აღმოჩნდება, გალტ ენდ თავარტისგან მოეთხოვებათ დაიცვან ყველა ის შეზღუდვა, რომელიც მოქმედებს მათ მიმართ. ეს დოკუმენტი არ არის განზრახული გავრცელებისთვის, პირდაპირ ან ირიბად, ან გამოყენებისთვის ნებისმიერი პირის ან ორგანიზაციის მიერ, რომელიც არის რაიმე აღდილის, სახელმწიფოს ან სხვა რაიმე იურისდიქციის მკვიდრი ან მოქალაქე, სადაც ამგვარი გავრცელება, პუბლიკაცია, ხელშისაწვდომობა ან გამოყენება კანონის ან რეგულაციის საწინააღმდეგო იქნებოდა ან რომელიც მოითხოვდა რეგისტრაციას ან ლიცენზირებას ამგვარი იურისდიქციის ფარგლებში.

ინვესტიციები (ან მოკლევადიანი გარიგებები) განვითარებად ბაზრებზე დაკავშირებულია მნიშვნელოვან რისკთან და მერყევობასთან და შეიძლება არ იყოს ყველასთვის შესაფერისი. ამ დოკუმენტის მიმღებმა პირებმა უნდა მიიღონ საკუთარი საინვესტიციო გადაწყვეტილებები, რომლებიც მათ მიაჩნიათ სწორად, მათ საკუთარ ამოცანებსა და ფინანსურ მდგომარეობაზე დაყრდნობით. ამ პროცესში ამგვარი მიმღები პირები დარწმუნებული უნდა იყვნენ თავიანთ ქმედებებში, როცა ახორციელებენ რისკების შეფასებას, რომლებიც დამახასიათებელია განვითარებად ბაზრებზე ინვესტირებისთვის, მათ შორის პოტენციური პოლიტიკური და ეკონომიკური არასტაბილურობა, სხვა პოლიტიკური რისკები, კერძოდ, ცვლილებები კანონებში და ტარიფებში, აქტივების ნაციონალიზაცია და ვალუტის გაცვლითი კურსის რისკი.

გალტ ენდ თავარტის ან ჯგუფის რომელიმე წევრის ან მათი ღირებულებების, თანამშრომლების, ფილიალების, მრჩევლების ან აგენტების, ან რომელიმე სხვა პირის მიერ არ მომხდარა რაიმე რწმუნების, გარანტიის ან ვალდებულების წარდგენა ან უტეხა, აშკარად გამოხატულის ან ნაგულისხმევს, და ამ დოკუმენტს არ აქვს პრეტენზია მასში არსებული ინფორმაციის უტყუარობაზე, სისწორეზე და ამომწურავობაზე (და იმაზე, რომ რაიმე ინფორმაცია არ არის გამოტოვებული ამ დოკუმენტიდან) და არ შეიძლება მასზე დაყრდნობა. ეს დოკუმენტი არ უნდა განხილვებოდეს, როგორც ბაზრების, ინდუსტრიების და/ან კომპანიების სრული აღწერა, რომლებიც მასში არის ნახსენები. ამ დოკუმენტის არცერთი ნაწილი არ წარმოადგენს სამართლებრივ, საინვესტიციო, ბიზნეს ან საგადასახადო რჩევას, წარსულის ან მომავლის მიმართ, გალტ ენდ თავარტის ან ჯგუფის რომელიმე წევრის ან მათი ღირებულებების, თანამშრომლების, ფილიალების, მრჩევლების ან აგენტების მხრიდან. დოკუმენტის მიმღებებს მოეთხოვებათ ჩატარონ მათი საკუთარი დამოუკიდებელი კვლევა და შეფასება ამ დოკუმენტში განხილულ საკითხებთან დაკავშირებით. ნებისმიერი საინვესტიციო გადაწყვეტილება მიღებული უნდა იქნას მხოლოდ ინვესტორის პირადი შეხედულებით. კანონის თანახმად, გალტ ენდ თავარტი ან ჯგუფის რომელიმე წევრი ან მათი ღირებულებები, თანამშრომლები, ფილიალები, მრჩევლები ან აგენტები პასუხისმგებლობას არ იღებენ ნებისმიერ ვალდებულებაზე რაიმე ზიანის ან ზარალის მიმართ, რომელიც შეიძლება წარმოიქმნას, პირდაპირ ან ირიბად, ამ დოკუმენტის ან მისი შინაარსის რაიმე გამოყენების შედეგად, ან რაიმენაირად უკავშირდებოდეს ამ დოკუმენტს, ან რაიმე ქმედების, ან უმოქმედობის შედეგად რომელიმე მხარის მიერ, ამ დოკუმენტის საფუძველზე.

ამ დოკუმენტში არსებული ინფორმაცია ექვემდებარება შემოწმებას, სრულყოფას და ცვლილებას შეტყობინების გარეშე და გალტ ენდ თავარტს არ აქვს რაიმე ვალდებულება ამ დოკუმენტში არსებული ინფორმაციის განახლების ან აქტუალურობის შენარჩუნების მიმართ. ამ დოკუმენტის მიწოდება არც ერთ შემთხვევაში არ ნიშნავს იმას, რომ არ მომხდარა ინფორმაციის ცვლილება ამ დოკუმენტის თარიღის შემდგომ ან იმ თარიღის შემდგომ, როდესაც ეს დოკუმენტი უკანასკნელად განახლდა, ან რომ ამ დოკუმენტში მოცემული ინფორმაცია უტყუარია რაიმე პერიოდისთვის იმ თარიღის შემდეგ, როდესაც მისი მიწოდება მოხდა, ან, თუ განსხვავებულია, ამ დოკუმენტში მითითებული თარიღის შემდეგ. გალტ ენდ თავარტის ან ჯგუფის რომელიმე წევრის ან მათი ღირებულებების, თანამშრომლების, ფილიალების, მრჩევლების ან აგენტების მიერ არ გაცემულა რაიმე რწმუნება ან გარანტია, აშკარად გამოხატული ან ნაგულისხმევი ამ ინფორმაციის სისწორესთან და ამომწურავობასთან დაკავშირებით.

ამ დოკუმენტში მოწოდებული ინფორმაცია და გამოთქმული მოსაზრებები ემყარება ინფორმაციას, რომელიც ხელმისაწვდომი იყო გამოცემის თარიღისთვის და წარმოადგენს მხოლოდ გალტ ენდ თავარტის შიდა კვლევის ნაწილს. მოსაზრებები, პროგნოზები და შეფასებები, რომლებიც მოცემულია მასში, მიღებულია მესამე მხარის წყაროებიდან, რომლებიც მიჩნეულია სანდოდ და კეთილსინდისიერად, და შეიძლება შეიცვალოს შეტყობინების გარეშე. მესამე მხარის პუბლიკაციები, კვლევები და გამოკითხვები ზოგადად აჩვენებს, რომ ამ დოკუმენტში მოცემული ინფორმაცია მიღებულია წყაროებიდან, რომლებიც მიჩნეულია სანდოდ, მაგრამ არ არსებობს ამ მონაცემების სისწორის და ამომწურავობის გარანტია. შესაბამისად, არ შეიძლება დაყრდნობა ნებისმიერ იმ მონაცემზე, რომელიც მოცემულია ამ დოკუმენტში. არც გალტ ენდ თავარტი, არც ჯგუფის რომელიმე წევრი, ან მათი ღირებულებები, თანამშრომლები, ფილიალები, მრჩევლები ან აგენტები არ გასცემენ რაიმე რწმუნებას ან გარანტიას, აშკარად გამოხატულს ან ნაგულისხმევს, ამ დოკუმენტის სარგებლიანობაზე მომავალი საქმიანობის პროგნოზირების საკითხში, ან რომელიმე ფასიანი ქაღალდის ან აქტივის მიმდინარე ამ მომავალი ღირებულების შეფასებაში.

გალტ ენდ თავარტს და ჯგუფის ნებისმიერ წევრს შეიძლება ჰქონდეს ბიზნესი ან ცდილობდეს ბიზნეს-ურთიერთობის დამყარებას კომპანიებთან, რომლებიც მოცულნი არიან ამ კვლევით. შედეგად, ინვესტორებმა უნდა იცოდნენ ინტერესთა პოტენციური კონფლიქტის შესახებ, რომელსაც შეუძლია გავლენა მოახდინოს ამ დოკუმენტში არსებული ინფორმაციის ობიექტურობაზე.

ამ დოკუმენტის ან მისი ნებისმიერი ნაწილის უნებართვო კოპირება, გავრცელება, პუბლიკაცია ან განმეორებითი გადაცემა რაიმე მედიით ან რაიმე ფორმით ნებისმიერი მიზნისთვის მკაცრად აკრძალულია.

ამ დოკუმენტის მიმღები პირები პასუხისმგებელნი არიან ვირუსების და სხვა დესტრუქციული მოვლენებისგან დაცვაზე. ელექტრონული გადაცემის მიღება ხდება მიმღები პირის საკუთარი რისკის ხარჯზე და წარმოადგენს მის პასუხისმგებლობას, მიიღოს ზომები, რომ ვირუსებისგან და სხვა დესტრუქციული მოვლენებისგან უზრუნველყოს დაცვა.

კვლევების დეპარტამენტის ხელმძღვანელი

ევა ბოჭორიშვილი | evabochoishvili@gt.ge

მაკროეკონომიკური ანალიზისა და პროგნოზირების განყოფილების უფროსი

ლაშა ქავტარაძე | lkavtaradze@gt.ge

ანალიტიკური განყოფილების უფროსი

გიორგი ირემაშვილი | giremashvili@gt.ge

სექტორული კვლევების განყოფილების ხელმძღვანელი

კახაბერ სამყურაშვილი | ksamkurashvili@gt.ge

სექტორის უფროსი

მარიამ ჩახვაშვილი | mchakhvashvili@gt.ge

მისამართი: 3 პუშკინის ქუჩა, თბილისი, 0105,

საქართველო

ტელ: + (995) 32 2401 111

ელ. ფოსტა: research@gt.ge

სექტორის უფროსი

თათია მამრიკიშვილი | tmamrikishvili@gt.ge

უფროსი ანალიტიკოსი

გიორგი ცქიტიშვილი | g.tskitishvili@gt.ge

ანალიტიკოსი

ზურაბ თავკელიშვილი | ztavkelishvili@gt.ge

ანალიტიკოსი

სერგი ყურაშვილი | skurashvili@gt.ge

ანალიტიკოსი

დაჩი მუჯირიშვილი | dmujirishvili@gt.ge

ანალიტიკოსი

მარიამ ოქროპირიძე | maokropiridze@gt.ge

ანალიტიკოსი

ოთარ ცუხიშვილი | otsukhishvili@gt.ge